

T. B. M. M.

(S. Sayısı : 367)

5434 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bir Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/646)

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : K.K. Gn. Md. 07/101-2326/04707

31.10.1989

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Maliye ve Gümrük Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 23.10.1989 tarihinde kararlaştırılan "5434 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bir Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı" ve gerekçesi ekli olarak gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Turgut Özal
Başbakan

GENEL GEREKÇE

Bilindiği üzere, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 1987 sayılı Kanunla değiştirilen 141 inci maddesinde, "Görevden uzaklaştırılan ve görevi ile ilgili olsun veya olmasın herhangi bir suçtan tutuklanan veya gözaltına alınan memurlara bu süre içinde aylıklarının üçte ikisi ödenir. Bu gibiler bu Kanunun öngördüğü sosyal hak ve yardımlardan faydalanmaya devam ederler. 143 üncü maddede sayılan durumların gerçekleşmesi halinde, bunların aylıklarının kesilmiş olan üçte biri kendilerine ödenir ve görevden uzakta geçirdikleri süre, derecelerindeki kademe ilerlemesinde ve bu sürenin derece yükselmesi için gerekli en az bekleme süresini aşan kısmı, üst dereceye yükselmeleri halinde, bu derecede kademe ilerlemesi yapılmak suretiyle değerlendirilir." hükmü yer almaktadır.

Diğer taraftan, 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun 15 inci maddesinde, emeklilik keseneğinin hangi aylık ve ücret tutarlarından alınacağı belirtilmiş olup, (g) fıkrasında "Bakanlık emrinde, kadro dolayısıyla açıkta, eli işten çekirilmiş, açığa alınmış veya tevkif edilmiş olanlardan kanunları gereğince tam veya eksik aylığa müstehak bulunanların (a) fıkrasında yazılı aylık veya ücretlerinin yarısı" üzerinden emekli keseneği kesileceği hükme bağlanmıştır.

Aynı Kanunun 31 inci maddesinde ise, fiili hizmet müddeti, iştirakçilerin bu Kanunla tanınan haklardan faydalanmaya başladıkları tarihten itibaren tam kesenek vermek suretiyle geçirdikleri müddet olarak tarif edildiğinden ve bu maddenin son fıkrasında da "15 inci maddenin (g) fıkrasında yazılı olanların fiili hizmet müddetleri yarım hesaplanır." denildiğinden

görevden uzaklaştırılan, herhangi bir suçtan tutuklanan veya gözaltına alınan bir memurun 657 sayılı Kanununun 143 üncü maddesi uyarınca yargı kararı alarak tekrar göreve başlaması halinde çalışmadıkları süreye ait aylıkları tam ödenmiş olsa dahi görevden uzakta geçirilen süre için almakta olduğu aylık veya ücretinden yarım kesenek kesilmesi gerekmekte ve fiilî hizmet müddetinin de yarım hesaplanması icabetmektedir.

Böylece sözkonusu kişiler için 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun ilgili hükümlerinin uygulanmasında, farklılık meydana gelmektedir.

Sözkonusu farklılığın giderilmesi amacıyla, yargı kararları alarak görevine iade edilen ve tam aylıkları ödenenlerin, fiili hizmet sürelerinin de tam olarak hesaplanabilmesi için bu Kanun Tasarısı hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — Yürürlüğe konulan personel kanunları ile memurlardan görevleri başında kalmalarında sakınca görülenlerin görevlerinden uzaklaştırılmaları hakkında çeşitli mevzuatta yer alan hükümler sadeleştirilerek tek bir sisteme bağlanmıştır. Böylece, sözkonusu personel kanunlarında bakanlık emrine alınma, eli işten çekirme, açığa alma ibareleri yerine geçmek üzere görevden uzaklaştırma ibaresine yer verilmiştir.

Bu sebeple, çeşitli personel kanunlarında yapılan düzenlemelere paralel olarak T. C. Emekli Sandığı Kanununun 15 inci maddesinin (g) fıkrasında gerekli değişiklikler yapılmış ve fıkra hükmü sadeleştirilmiştir.

Öte yandan, sözkonusu fıkranın ikinci bendi değiştirilerek görevden uzaklaştırılan, görevi ile ilgili olsun veya olmasın herhangi bir suçtan tutuklanan veya gözaltına alınanlardan kanunları gereği sonradan görevlerine iade edilerek tam aylığa hak kazananların, görevlerinden uzak kaldıkları sürele ait emeklilik kesenek ve karşılıklarının tam aylıkları üzerinden alınması hükme bağlanarak, bunların mağduriyetlerinin giderilmesi amaçlanmıştır.

Madde 2. — Bu madde ile, T. C. Emekli Sandığı Kanununun 31 inci maddesinin son fıkrası Tasarının 1 inci maddesiyle değiştirilen adı geçen Kanunun 15 inci maddesinin (g) fıkrasına paralel şekilde yeniden düzenlenmiştir.

Madde 3. — 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununa bir geçici madde eklenerek, Tasarının kanunlaşip yürürlüğe girmesinden önce, görevden uzaklaştırılan, herhangi bir suçtan tutuklanan veya gözaltına alınan, bakanlık emrine alınan, kadro dolayısıyla açıkta olanlardan kanunları gereğince sonradan görevlerine iade edilen ve tam aylığa hak kazandıkları halde fiili hizmet süreleri yarım hesaplananların, kesenek ve karşılık farklarını görevlerinden uzak kaldıkları sürele ait aylıkları üzerinden kesenek farkları kendilerince, karşılık farkları ise kurumlarınca ödenmesi suretiyle fiili hizmet sürelerinin tam hesaplanması amaçlanmaktadır.

Madde 4. — Yürürlük maddesidir.

Madde 5. — Yürütme maddesidir.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

Esas No. : 1/646

Karar No. : 107

16.2.1990

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Maliye ve Gümrük Bakanlığı tarafından hazırlanarak Bakanlar Kurulunca Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sevk edilen ve Başkanlıkça Komisyonumuza havale edilen "5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve

Bu Kanuna Bir Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı” Komisyonumuzun 14 Şubat 1990 tarihinde yaptığı 30 uncu birleşimde, Hükümeti temsilen Millî Savunma Bakanının başkanlığında Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı temsilcilerinin de katılımıyla görüşüldü.

Bilindiği gibi görülen lüzum üzerine görevden alınan veya işten el çektirilen kişilerin, yeniden görevlerine iade edilmeleri halinde, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun öngördüğü haklardan yararlandırıldıkları halde aynı kanunun 141 inci maddesine göre, bu süre için aylık veya ücretlerinin üçte ikisi ödenmektedir. Aynı kanunun 143 üncü maddesi de sözkonusu bu kişilerden, görevden uzakta geçirdikleri bu süre içerisinde kesilen paranın geri kalan kısmının ödenmesine ve açıkta geçen bu sürenin de hangi esaslar dahilinde derece ve kademe ilerlemesine sayılacağına ilişkin hüküm ihtiva etmektedir.

Diğer taraftan 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun emeklilik keseneğine ilişkin 15 inci maddesinin “g” fıkrası sözkonusu bu iştirakçilerin “a” fıkrasında yazılı ücret veya maaşların yarısı üzerinden emekli keseneği kesilmesini öngörmekte, yine aynı kanunun 31 inci maddesi de bu iştirakçilerin fiilî hizmet sürelerinin yarım hesaplanacağına ilişkin hüküm ihtiva etmektedir.

Tasarı ve gerekçesi incelendiğinde, sözkonusu bu gibi kişilere 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun ilgili hükümlerinin uygulanmasında meydana gelen bu farklılıkların giderilmesi ve yargı kararlarını alarak göreve iade edilen ve tam aylıkları ödenenlerin fiilî hizmet sürelerinin de tam olarak hesaplanabilmesini sağlamak amacıyla hazırlandığı anlaşılmaktadır.

Komisyonumuz, tasarının teknik bir düzenleme niteliğinde olduğu görüşünde birleşmiş ve herhangi bir sebeple görevden alınan veya işten el çektirilen görevlilerin yargı kararı ile görevi iade edilmeleri halinde, maaş açısından bir kayba uğramamasına rağmen fiilî hizmet açısından meydana gelen kaybı önlemeye yönelik olan tasarı ve gerekçesini benimseyerek maddelerinin görüşülmesine geçilmesini kararlaştırmıştır.

Tasarının 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun 15 inci maddesinin “g” fıkrasını değiştiren çerçeve 1 inci maddesi ile aynı kanunun 31 inci maddesinin son fıkrasını değiştiren çerçeve 2 nci maddesi ile yürürlük ve yürütmeye ilişkin 4 ve 5 inci maddeler aynen kabul edilmiştir.

5434 sayılı Kanuna yeni geçici madde eklenmesini öngören Çerçeve 3 üncü madde ise, anılan Kanunda en son geçici maddenin numarasının 194 olması nedeniyle Geçici Maddenin numarası 195 olarak değiştirilmiş ve madde bu değişikliklerle kabul edilmiştir.

Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
Yusuf Bozkurt Özal
Malatya
Sözcü
Reşit Ülker
İstanbul
Mehmet Deliceoğlu
Adıyaman
Ömer Okan Çağlar
Aydın
Fenni İslimyeli
Balıkesir
Saü Ekinci
Burdur
Muzaffer Arıcı
Denizli
Töğay Gemalmaz
Erzurum
Erol Zeytinoglu
Eskişehir
Abdullah Aykon Doğan
Isparta
Ülkü Söylemezoglu
Kahramanmaraş
Mustafa Dinek
Konya
Şakir Şeker
Sivas

Başkanvekili
Hazım Kutay
Ankara
Kâtip
Mehmet Seven
Bilecik
Nihat Türker
Afyon
Hümi Ziya Postacı
Aydın
A. Şamil Kazokoğlu
Bolu
Ünal Akkaya
Çorum
Erdal Kalkan
Edirne
Mehmet Kahraman
Erzurum
Abdulkadir Ateş
Gaziantep
Ali Topuz
İstanbul
Alaettin Kurt
Kocaeli
Ali Talip Özdemir
Konya
Zeki Çeliker
Siirt

Enis Tütüncü
Tekirdağ

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

5434 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bir Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 15 inci maddesinin (g) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(g) Görevden uzaklaştırılan, görevi ile ilgili olsun veya olmasın herhangi bir suçtan tutuklanan veya gözaltına alınanlardan kanunları gereğince tam veya eksik aylığa müstehak bulunanların emeklilik keseneğine esas aylık ücretlerinin yarısı;

Kanunlarına göre bu müddetler için sonradan görevlerine iade edilerek tam aylığa hak kazananların ise emeklilik keseneğine esas aylık veya ücretlerinin tamamı.”

MADDE 2. — 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 31 inci maddesinin son fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“15 inci maddenin (g) fıkrasının birinci bendinde yazılı olanların fiili hizmet müddetleri yarım hesaplanır”

MADDE 3. — 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“Geçici Madde 193. — Bu Kanunun yayımı tarihinden önce görevden uzaklaştırılan bakanlık emrine alınan, herhangi bir suçtan tutuklanan veya gözaltına alınanlarla kadro dolayısıyla açıkta olanlardan, kanunlarına göre sonradan görevlerine iade edilerek tam aylığa hak kazandıkları halde 15 inci maddenin (g) fıkrası ile 31 inci maddenin son fıkrası gereğince fiilî hizmet süreleri yarım hesaplananların istekleri üzerine, kesenek farkları kendileri, karşılık farkları ise kurumlarınca ödenmesi suretiyle fiilî hizmet süreleri tam olarak hesaplanır.”

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

5434 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bir Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 195. — Tasarının Geçici 193 üncü maddesi Geçici Madde 195 olarak aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 4. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

<i>T. Özal</i>	
Başbakan	
Devlet Bak. ve Başbakan Yrd.	Devlet Bakanı
<i>A. Bozer</i>	<i>K. İnan</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>G. Taner</i>	<i>C. Çiçek</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>I. Çelebi</i>	<i>M. Yazır</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>İ. Özarslan</i>	<i>S. Sert</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>E. Konukman</i>	<i>İ. Aşkın</i>
Adalet Bakanı	Millî Savunma Bakanı
<i>M. O. Sungurlu</i>	<i>İ. S. Giray</i>
İçişleri Bakanı	Dışişleri Bakanı
<i>A. Aksu</i>	<i>A. M. Yılmaz</i>
Maliye ve Gümrük Bakanı	Millî Eğitim Bakanı
<i>E. Pakdemirli</i>	<i>A. Akyol</i>
Bayındırlık ve İskân Bakanı	Sağlık Bakanı
<i>C. Altınkaya</i>	<i>H. Şuğın</i>
Ulaştırma Bakanı	Tarım Orman ve Köyişleri Bakanı
<i>C. Tüncel</i>	<i>L. Kayalar</i>
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı	Sanayi ve Ticaret Bakanı
<i>İ. Aykut</i>	<i>Ş. Yürür</i>
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı	Kültür Bakanı
<i>F. Kurt</i>	<i>N. K. Zeybek</i>
Turizm Bakanı	
<i>İ. Aküzüm</i>	

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 4. — Tasarının 4 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Tasarının 5 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

